

priopćenja

IZVJEŠTAJI RADNIH GRUPA

1. BIBLIJSKO-ANTROPOLOŠKA RADNA GRUPA

U grupi je sudjelovalo 11 sudionika (svećenika, redovnika i laika). Voditelji grupe su bili dr Jerko Fućak, dr Adalbert Rebić i o. Petar Sabolić. Zapisnik je sastavio o. Petar Sabolić.

Najprije su se sudionici upoznali i raspravljali o tematici i strukturi Tjedna. Potom se razgovor usredotočio na temu *Moje iskustvo o dilemi: ljubav – nasilje*. Načelno je jasno da je ljubav po biblijskoj poruci jedino rješenje, ali u konkretnom životu mi kršćani ipak mnogo puta pribjegavamo nasilju ili nasilničkim metodama u svom pristupu čovjeku, nošeni stilom ponašanja drugih ili poneseni trenutačnim uspjesima sile pa bila ona i najblaža, kao npr. psihološki pritisak. Da se to nadiđe, potrebno je, isticali su neki – vjerovati u istinitost i snagu dobra odnosno ljubavi – tj. biti slobodan ili još bolje: neprestano se oslobađati od straha prividnog poraza koji unatoč svemu doživljavamo; znati strpljivo čekati, jer dobro će ipak konačno pobijediti; nikad nikoga ne napadati, osramoćivati, nego svakome ljudski pristupiti, jer ljudskost je evanđeoska vrednota; pronalaziti u ljudima dobro... Opaža se, primijetili su sudionici, da ima mnogo ljudi u našoj sredini koji su (previše) juridički nastrojeni te nemaju potrebnih ljudskih stavova. Vrednovanje čovjeka po nekoj zakonskoj „čistoći” (tj. po nekom ispunjavanju zakonskih propisa) ili po nekom tradicionalnom modelu vjerskog ponašanja – što kod nas nije rijetko – često može biti zapreka za međusobno ljudsko susretanje. Kristovi postupci – kako nam ih evanđelja opisuju – dovoljno su nam jasni, ali ih u praksi ipak ne uspijevamo ostvariti. U tom smislu se nameće poevanđeljivanje našeg ponašanja. Na tome je razgovoru završio rad prvog dana.

Drugi dan se razgovor odvijao oko tri središnja pitanja:

1. *Bog Biblije* i poteškoće oko njegove slike koju nam pružaju biblijski izvještaji. Posebno je bio izrečen slučaj „herema”. Kroz razgovor je došlo do izražaja da je nemoguće shvatiti biblijskog Boga bez povijesnog konteksta. Tekstovi što ih mi posjedujemo u Bibliji samo su djelomične povijesne etape koje nam govore o odnosu naroda prema Bogu i Boga prema narodu. Bog se u povijesnom hodu neprestano prilagođuje narodu u konkretnim situacijama i pokazuje svoju brigu i svoju ljubav.

2. *Kako iskusiti Boga?* Mi govorimo o Bogu, ali da li govorimo iz iskustva? U razgovoru je došlo do izražaja da je za nas u tome polazište objavljena istina, posebno doživljaj i iskustvo novo zavjetnih svjedočanstava (iskustvo ljubavi, praštanja, kajanja, ispovijedi...). Upozoreno je na opasnost kojom se kroz povijest, a i danas, imenom Boga pokušavalo koješta opravdati.

3. *Čovjek je osamljen.* Kako mu mi možemo pomoći? Ima li u Bibliji, posebno u Novome zavjetu, odgovor na to pitanje? Isus nam je uistinu i u tome pokazao put. Evanđelje nosi u sebi veliku snagu. No, ona je skrivena i očitovat će se svijetu tek onda kad mi postanemo Kristova produžena ruka koja će i danas činiti dobra koja je u svoje vrijeme Krist činio.

Poslije podne sudionici su raspravljali na temu predavanja dra T. Ivančića. Počelo se s izmjenom iskustava. Suvremenom je čovjeku potrebno pristupiti iz njegovih pozicija, treba mu dopustiti da pročita biblijski tekst i da ga pokuša vrednovati. Polazeći od konkretnih iskustava i doživljaja, kao npr. doživljaj bliskosti u braku ili otuđenosti zbog najobičnije laži, bit će moguće pokazati čovjeku gdje se susreo s Bogom, s njegovim kraljevstvom. Pružanje čaše vode jest kamen u stvaranju humanijeg i boljeg svijeta, klica onog života što ga Sveto pismo naziva kraljevstvom Božjim. Bilo je naglašeno da mi moramo biti znakovi koje će ljudi kroz naše djelovanje prepoznati kao znakove Božje stvarnosti. Inače se događa da nas ljudi slušaju i odlaze od nas prazni i često razočarani. Za to se traži veliko povjerenje, prije svega u dotične ljude, kao i u Boga koji daje da posijano sjeme uzraste i donese konkretni plod. Sudionici su iznosili svoja iskustva u radu s mladima i odraslima.

Na zadnjoj sjednici sudionici su posvetili svoj razgovor nekim konkretnim i praktičnim pitanjima kao npr. posjedima i bogatstvu Crkve, postupcima nekih crkvenih ljudi koji svećenike vrednuju samo po tome što su nakon sebe ostavili na zgradi ili kakvu titulu posjeduju. Mi moramo posjedovati „dobra“, bez njih je nemoguće raditi, ali treba uz „dobra“ biti evanđeoski „siromašan“. U tom pogledu važan je naš odnos prema drugima. Da li su naša dobra temelj naše sigurnosti, sredstvo naše afirmacije ili ugleda ili pak sredstva pomoću kojih drugima činimo dobro. Naš odnos prema bližnjemu uvijek iznova pokazuje tko smo mi.

2. MORALNO-TEOLOŠKA RADNA GRUPA

Voditelji dr Ivan Fuček i dr Marijan Valković. Zapisnik je sastavio Žarko Brzić. Prisutnih je u grupi bilo oko 20.

Sudionici su svoj razgovor usredotočili oko slijedećih pitanja:

1. Što je „humano“ naspram „kršćanskoga“?
2. Kako se kršćanska stvarnost odnosi prema humanome?
3. Kako lučimo kršćansko od crkvenog s jedne strane, naspram religioznog s druge strane?
4. Zašto mi svećenici kao primarni glasnici kršćanske poruke nemamo više uspjeha? Zašto smo mnogo puta tromi, hladni, bez oduševljenja?

Odgovori su išli ovim smjerom:

Ad 1. Većina sudionika je mišljenja da se „humano“ integrira u „kršćansko“ pa je sva realnost ugrađena u misterij Krista. Postoji razlika u stupnjevitosti spoznaje i vidljive ugrađenosti u Mistično Tijelo Kristovo koje je primarno Crkva Kristova, ali u vezi sa svim stvorenjem.

Većina grupé smatra da je ova integracija humanog u kršćansko temeljna pretpostavka suvremenog spasenjskog djelovanja Crkve. To je posebice važno u našoj marksističkoj akulturaciji kao polazište susreta i razgovora.

Ad 2. U diskusijama se istaklo kako humano u kršćanstvu dobiva svoje puno usmjerenje i ostvarenje. U praksi može doći do nedosljednosti, tako da nekršćani katkad znaju biti bolji od kršćana. To je povod da humane vrednote nekršćana također gledamo u usmjerenju prema Kristu, a kršćanima prilika da se preispitaju i trajno obraćaju.

Ad 3. Ako „crkveno“ shvatimo u njegovoj pojavnosti i vidljivosti, a „kršćansko“ kao onaj trajni Božji sadržaj, tada se očituje crkveno kao povijesni oblik (nekad više nekad manje savršen) prenošenja tog unutrašnjeg Božjeg sadržaja, uglavljenog u Isusu Kristu.

Crkva u biti uvijek ostaje vjerna Kristu, ali u praksi raskorak može biti tolik da neki izvan Crkve, pa čak i u Crkvi, izjavljuju: Krist da, Crkva ne!

Što se tiče odnosa nekršćanskih religija prema kršćanstvu i Crkvi, u diskusiji se istaklo da one označavaju težnju čovjeka prema Bogu, makar u blijedom a katkad i iznakaženom obliku. Štoviše, izašlo je na vidjelo da neke nekršćanske religije, na primjer one u Indiji, po svome etičkome sadržaju mogu dopuniti i obogatiti, barem u nekim vidovima, konkretnu i našu suvremenu kršćansku praksu. Upada u oči da je povijesno kršćanstvo znalo biti u napasti da podlegne silovitosti i netoleranciji, dok istočne religije znaju posjedovati primjerene širine i blagosti.

Ad 4. a) Svi sudionici istakli su da nismo potpuno predani Kristu i njegovu poslanju. Odatle mlitavost i nedostatak oduševljenja. Možda je uzrok tome što nismo snažno zahvaćeni Kristovom ljubavlju i spasiteljskim žarom, nego se oslanjamo na sekundarna, katkad vanjska pomagala: od precjenjivanja tradicije, običaja i struktura do najnovijih tehničkih tekovina.

b) Da bismo bolje djelovali kao navjestitelji evanđelja u današnjem svijetu, trebamo bolje poznavati život suvremena čovjeka, njegove težnje i njegove konkretne potrebe. Kršćanska se, naime, ljubav očituje i utjelovljuje u susretima, suosjećanjima, pomaganjima – u svemu onome što današnji čovjek jest, hoće i treba biti u naravnom i nadnaravnom redu. Dakako, tu su različiti darovi ili različite karizme te se i ta ljubav očituje na razne načine i u raznim stupnjevima. Današnji čovjek pati od osamljenosti, pa kršćanska ljubav može mnogo učiniti upravo na području ljudskog i kršćanskog zajedništva. Unatoč velikom razvoju, danas u svijetu postoji i veliko siromaštvo – o čemu svjedoče zemlje trećeg svijeta. Kršćanska ljubav, oličena u Majci Tereziji i njenom načinu pristupa čovjeku, mnogima može pomoći da budu više ljudi i bliži Kristu.

Sudionici grupe smatraju da razvoj pravog humanizma vodi prema kršćanstvu i prema Kristu. Stoga naš pastoralni pristup, naš teološki, propovjednički i katehetski jezik treba biti u skladu s ovom vizijom kršćanskog humanizma. Sve što je

autentično ljudsko, makar krnje i nepotpuno, može nam poslužiti kao polazište za naviještanje Isusove poruke. Stoga sudionici grupe radije naginju jednom integrativnom pristupu humanom i kršćanskom nego disjunktivnom. Po direktivama posljednjih papa i Drugog vatikanskog sabora kršćani trebaju prepoznavati znakove vremena. A znakovi vremena su tamo gdje je maksimum humanosti, gdje je humanost u najvećem koncentratu.

U skupini je izražena bojazan da se prenaplašavanjem loših oblika humanosti dolazi do opasnosti da se ne vrednuju dovoljno pozitivno zemaljske i ljudske vrednote kao takve, do čega je bilo jako stalo Drugome vatikanskom saboru. Uočavajući i analizirajući nedostatke Crkve i kršćanstva u prošlosti i sadašnjosti, išlo se za tim da što punije zasja ona slika o čovjeku i kršćaninu koja odgovara Božjoj namisli. Sada je ostvarujemo nepotpuno, u svom rastu i hodu prema eshatonu, ali vjerujemo da će se ona očitovati u svoj punini. A proročki uzori kršćana, poput Franje Asiškog, Franje Saleskog i tolikih drugih, poticati će nas da tu sliku već sada što više ostvarujemo.

3. SOCIO-PSIHOLOŠKA RADNA GRUPA

Vodio dr Vjekoslav Bajsić. Prisutnih oko 20–25.

Diskusija u ovoj radnoj grupi bila je vrlo interesantna i zbog prisutnosti psihologa laika. Uglavnom se više na psihološkoj razini razgovaralo o čovjeku. Govorilo se mnogo o osamljenosti čovjeka, osobito o osamljenosti svećenika. Ljudi su se u razgovoru postupno otvarali, tako da je taj rad imao i ponešto terapijski karakter, premda je, dakako, grupa pristupila temi studijski. Sastanci su se zbog zanimljivosti teme i razgovora otegli i preko raspoloživog vremena. Teškoće su često dolazile iz činjenice što se ljudi nalaze na različitim razinama komunikacije. Svatko govori svoj jezik a da ga drugi ne razumiju. Govor se često zaustavlja na jednoj nemoći: traže se riječi a ne mogu se naći da se izraze nutarnji osjećaji.

U radu nismo stvorili nikakve zaključke. U grupu su možda došli najviše upravo oni koji imaju problema na području kojem je grupa posvetila razgovor. Vidjelo se da i svećenici trpe od frustracije – što je i razumljivo ako imamo u vidu odgoj, opterećenje iz obitelji itd. Opterećenja se često događaju iz nekog nemara. Velik je to problem naše Crkve. Ogromne psihičke energije troše se uludo: ljudi se muče da izađu van a ne mogu. Trebali bismo se „razvezati” i omogućiti da te naše energije pređu na korisne stvari. Ne smijemo biti stalno zaokupljeni vlastitim problemima. Ne može čovjek drugome dati nešto radosno ako u njemu postoji, pa makar i skrivena, gorčina koju ni sam sebi ne želi priznati. O tome bismo svi skupa doista trebali razmisliti. Trebali bismo sjesti i razgovarati pa makar i mjesec dana. No, čini mi se da je za nas to nemoguće, jer čim otvoriš usta, drugi je već povrijeđen, i to stoga što je toliko osjetljiv da ne može izaći iz svojih slabosti.

4. PASTORALNO-TEOLOŠKA RADNA GRUPA

Voditelji su bili dr Josip Ladika i dr Vladimir Zagorac. Zapisnik je sastavio dr Tomislav Bondulić. Prisutnih je u grupi bilo dvadesetak. Bili su iz raznih krajeva (Istre, Hrv. Primorja, Dalmacije, Zagorja, Slavonije, Bosne i Hercegovine – a bilo ih je i iz Slovenije. Bilo je pripadnika raznih redovničkih zajednica kao i dijecezanskih svećenika. Bilo je profesora i pastoralaca. Dakle, vrlo šaren sastav radne grupe.

Sudionici su konstatairali da je predložena tema Tjedna aktualna i korisna za pastoralnu teologiju i praksu, jer ih nastoji osvijetliti u svim, a napose u našim konkretnim prilikama. Predavanja su nastojala zahvatiti Crkvu učiteljicu u njezinom povijesno-spasenjskom naporu, pokazati kako je briga Crkve za čovjeka prisutna u dokumentima učiteljstva, kako se ona doživljava i odražuje na filozofsko-teološkom i društveno-povijesnom prostoru njezine djelatnosti. Grupa smatra da je Tjedan uspio rasvijetliti više nejasnoća, ali i otvoriti nova pitanja, nove prostore i nove mogućnosti, što sve čeka dostatno uočavanje i napor ostvarenja. Odražilo se to i u radu grupe.

Diskusija je odmah usredotočena na jedno od bitnih pitanja ove tematike, a to je služenje i oblici služenja čovjeku. Konstatirano je da služenje spada na svu zajednicu Božjeg naroda, kako na hijerarhiju tako i na vjernike. Prema tome, sav je pastoralni rad služenje u kojem trebaju prednjačiti svi stupnjevi hijerarhije, posebno djelatnici u takozvanom institucionalnom pastoralu. Služenje treba vršiti ponizno, isključujući svaki oblik autoritarizma. Takav način služenja Crkve u njezinoj pastoralnoj djelatnosti pobuđuje i viševrnsne oblike spontanog pastora, te postaje poziv na suradnju i suodgovornost mnogim članovima vjerničke zajednice, kako bi se u zajedništvu vjerničkog i ljudskoga napora ostvarivao prostor potpunijeg služenja Crkve današnjem čovjeku.

U ostvarenju postavljenog pastoralnog cilja grupa smatra nužnim jedinstvo pastoralnih radnika i jedinstvenog pastoralnog postupka.

Zahtjevi koji se danas postavljaju pred Crkvu u pastoralnom pogledu u cilju služenja čovjeku bili su također prisutni u razgovoru. Evo nekoliko takvih:

a) da bi Crkva uspješnije mogla služiti današnjem čovjeku pozvana je da pronade jezik razumljiv za međusobnu komunikaciju: propovijedanje, katehezu itd.

b) Crkva, iako radikalna u zahtjevu cjelovitosti objave, u svojoj se pastoralnoj praksi treba otvarati svim ljudima koji su u njoj ili kucaju na njezina vrata. U takvom otvaranju nikako ne smije podleći napasti podilaženja ljudima na štetu cjelovitosti objave istine. Stoga:

– pastoralna praksa treba poštivati sve oblike postojećeg pastoralnog rada dok oni zaista služe rastu vjere.

– treba prihvaćati inicijative i pronalaziti nove mogućnosti i oblike za život zajednice.

c) osobni primjer pastoralnog radnika grupa smatra važnim elementom kojim pastoralni radnik prednjači i potiče na suradnju i suodgovornost. Sasvim je razvidno i iskustvom potvrđeno da je loš primjer pastoralnog radnika kao i nesloga među klerom zapreka uspješnom služenju čovjeku.

d) jedan od oblika koji bi unaprijedio služenje Crkve današnjem čovjeku jest brže i šire uključivanje laika u život zajednice (vijeća, župski pastoral, grupe itd). Prijedlozi:

Grupa cijeni nastojanje organizatora Tjedna da ovaj oblik permanentnog obrazovanja svećenika održi na potrebnoj znanstvenoj razini i predlaže da se ista problematika ipak približi potrebama pastoralne prakse putem koreferata. Trebalo bi unutar rada Tjedna pronaći više prostora za međusobnu izmjenu misli i izvan grupnog rada, to jest na plenarnim skupovima.

5. DUHOVNO-TEOLOŠKA RADNA GRUPA

Voditelji: dr Jakov Mamić i dr Tomislav Ivančić. Zapisnik je sastavio fra Ferdo Vlašić, urednik „Naših ognjišta” (Hercegovina).

Tridesetak sudionika.

Sastanak je otvorio Jakov Mamić molitvom. On je sudionike zatim uveo u tematiku rada: *Može li Crkva danas pomoći čovjeku s duhovnog stajališta?* Iako ima više vrsta duhovnih pokreta (kursiljo, neokatekumenski pokret, bračni susreti, karizmatički pokreti i meditacija, mi smo se ipak zadržali na meditaciji koja se u nas prelijeva u molitvu i kontemplaciju. Transcendentna meditacija bila je predmet našeg razgovora. Istine vjere provlačimo kroz životno iskustvo. Treba se prema tome i kritički postaviti, jer je stvar nova. U nas su ti suvremeni pokušaji dobro zaorali brazde. To je sredstvo, nešto u čemu se čovjek nađe da bi se unutra pročistio i prihvatio svim svojim bićem poruku vjere te je drugima prenio.

Složili smo se da pojedinci otvoreno iznesu svoja iskustva u meditaciji, ono što su osobno doživjeli u molitvenim zajednicama u koje su bili uključeni. Samo sastajanje je doživljaj koji govori. Molitva u zajednici postaje moć koja osvaja. Spomenut je mladić koji je poslije vrlo intenzivno doživljena obraćenja na meditaciji odlučio poći u svećenike i mlada udovica koja je nakon uključivanja u jednu molitvenu zajednicu izjavila da naprosto ne može živjeti bez molitve.

Od već ustanovljenih meditativnih zajednica spominjane su: Zagreb, Pula, Lošinj, Zadar i Čapljina. Iz drugih središta nije bilo sudionika. Posebno je opširno bilo govora o čapljinskoj molitvenoj zajednici.

Neki su govorili i o svojim krizama u tom svetom poslu. Međutim, naglašeno je da vjera u Božju riječ ima biti čvrsta. Bilo je i primjedaba ove vrsti: mi smo čudni i tražimo u meditacijama da se Bog posebno iskaže, da pokaže tko je i da je tu. Treba živjeti u Bogu i s Bogom. Kao da Duh nije i dosad djelovao u Crkvi! Na to je netko odgovorio: Crkva treba biti obnovljena. Mi moramo priznati da se nismo obratili i obnovili. Pruža nam se prilika.

Drugi dan voditelj grupe govorio je o pojmu meditacije. Čovjek mora stvoriti uvjete. U nama je vrevica i buka. Nužno je potpuno opuštanje da bi neprimjetno počeo intimni razgovor s Bogom. To pretpostavlja dar vjere, ljubavi i nade. Netko je primijetio da nas naš Bog često posjećuje, ali mi nismo kod kuće. U razgovoru je bilo i ovakvih izjava: Prije sam doživljavao jače glavobolje, a otkada meditiram nikakve. Srce me uznemirivalo, a sada je mirno. Da se ovo ne bi krivo shvatilo.

voditelj je naglasio da je stvarni učinak meditacije i molitve obraćenje, promjena života, a ne ozdravljenje koje je nuzgredna pojava.

Poslije podne toga dana molitvu u grupi vodio je dr Tomislav Ivančić. On je naglasio da smo previše racionalizirali svoj posao.

U tom je duhu nastavljen rad i trećeg dana. Na kraju smo pokušali izvući i neke zaključke i neke preporuke. Jasno je da nas Crkva poziva na obnovu. Svi ovi duhovno-molitveni pokreti su danas potrebni jer svi idu za obraćenjem. Razne molitvene zajednice nisu isključive, a to je ohrabrenje. Utješno je da su i neki naši biskupi djelatno uključeni u neke od spomenutih duhovnih zajednica. Svećenik pastorizator ne smije gubiti vrijeme u nekom „sastančenju”, nego brinuti se da iz njega svagdje struji Duh Božji. Njegovo je propovijedati i moliti. Sudionici su na kraju izrekli i molbu da se pri BK nađe neko mjesto gdje će se moći dobiti informacije o duhovno-molitvenim zajednicama u hrvatskoj Crkvi.

6. EKUMENSKA RADNA GRUPA

Voditelj radne grupe dr Mato Zovkić. Zapisnik je sastavio voditelj grupe. U radu grupe sudjelovalo je 5 svećenika i nadbiskup msgr. Josip Pavličić.

a) Teološki problemi ekumenizma. Sudionici koji su prije Koncila završili svoj studij osjećaju kod sebe i svojih vjernika problem novog pristupa drugim kršćanskim zajednicama i nekršćanskim religijama. Prije smo bili učeni i učili vjernike da je istina jedna i apsolutna a sada priznajemo elemente istine i kod drugih. Dapače, ekumenske odnose ne gradimo isključivo na pojmu istine nego na osnovnom dostojanstvu i slobodi čovjeka koji, i kad je u vjerskoj zabludi in bona fide, ne gubi svoje dostojanstvo. Sudionici smatraju da je dobro što se održavaju međufakultetski katoličko-pravoslavni dijalozi, ali bi načela zdravog ekumenizma trebalo širiti među svećenike i vjernike. Novi ekumenski stavovi mogli bi kod vjernika dovesti do indiferentizma, jer nekako izlazi da su sve vjere jednake, ali su se sudionici složili da je zdravi ekumenizam autentično življenje katolicizma, odnosno vlastite religijske pripadnosti i nastojanje oko religiozne obnove, jer pravi vjernici trebaju pozdraviti i podržavati sve koji kao vjernici pridonose afirmaciji duhovnih vrednota i transcendentalne dimenzije čovjeka. Ustanovili smo da katolička samokritika, ako je pretjerana i bespoštedna, može katkad kod odijeljenih nekatolika proizvesti trijumfalistički osjećaj da je kod njih sve sjajno, ali može također biti poticaj na vlastito obraćenje i autentičnije kršćanstvo. Obični vjernici svakako vole kad svećenici naglašavaju ono što je zajedničko svima vjernicima, osobito u krajevima gdje stoljećima žive katolici, pravoslavni i muslimani.

b) *Iskustvo ljudskog kontaktiranja i služenja u višekonfesionalnoj sredini* – Istaknuli smo na temelju vlastitog iskustva da ljudski susreti otklanjaju predrasude inovjераца о katoličkom svećeniku i naše predrasude о njima. Jedan je sudionik omogućio grupi pravoslavaca da s njegovim župljanima pođu na hodočašće u Rim i oni su bili ugodno iznenađeni ljubavlju katolika. Drugi podržava spontanu akciju katoličkih vjernika koji prilikom požara ili sličnih nesreća u pravoslavnih

susjeda skupljaju dobrovoljne priloge za postradale. Treći je zahvalan pravoslavnom svećeniku što mu dopušta da u pravoslavnoj crkvi služi misu za katolike. Isti je jednom pohodio umirućeg pravoslavca te uz dopuštenje ukućana molio za bolesnika, što su pravoslavni i katolici prihvatili vrlo dobro. Četvrti je prijateljevanjem s obitelji pravoslavnih intelektualaca pridonio da im tuđina bude manje teška i otklonio neke njihove predrasude o katolicima. Isti je s protestantskim kolegama izmijenio iskustvo rada u teološkim učilištima za spremanje vjerskih službenika. Daljnji aspekti doživljenog kontaktiranja: materijalna pomoć prilikom izgradnje crkve ili džamije, čestitanje vjerskih blagdana, karitativno pomaganje inovjercima koje ne bi smjelo biti shvaćeno kao ponižavanje ili prozelitiziranje, prevoz vlastitim kolima u slučaju nužde, razgovori o čisto ljudskim stvarima i problemima. Neki su istakli da pravoslavni, koji žive u istom mjestu s katolicima, radije daju za popravljivanje vlastitih crkvenih objekata kad vide kako katolici materijalno pridonose za svoju zajednicu.

c) *Preporuke i dileme* – Jedan od sudionika imao je slučajeva da nekrštena osoba pravoslavnog porijekla sklapa brak s katoličkim partnerom. On smatra da je vjerski prelaz prilikom sklapanja braka površan i župnik ga ne bi trebao forsirati. Njegovo iskustvo potvrđuje da je ljudskije i katoličkije nekatoličkog partnera prijateljski integrirati u katoličku rodbinu, a do formalnog prelaza ili pozakonjenja braka može doći kasnije, ukoliko katolički ukućani budu pravi ljudi prema nekatoliku ili nekrštenom. U takvom radu on nailazi na konflikt sa službenim smjernicama svoga ordinarijata.

Sudionici su ostali u dilemi o teološkoj vrijednosti čisto ljudskih usluga i kontakata, jer nekatolički partneri ili sugovornici rijetko pitaju za pravi, religiozni motiv katolikova djelovanja. Je li dovoljno ostati na razini humanog pomaganja i usluživanja ili bi sugrađanima od vremena na vrijeme trebalo dati do znanja da smo ovakvi kakvi jesmo zato što nas nadahnjuje katolička vjera? To je uostalom dilema šireg značenja: je li dovoljno s Crkvom humanizirati ili valja prvenstveno evangelizirati? Tog se problema teološki dotaknuo dr Šagi-Bunić.

Redigirao dr Adalbert REBIĆ